

Furor Musicus; Baroque Concerts and Master Classes

1. Overview of activities

The Netherlands baroque ensemble Furor Musicus, visiting South Africa from 19 September 2010 until 10 October 2010, was involved in the following activities, all relating to furthering Historical Performance Practice in South Africa.

- 1.1. Performance in Bloemfontein on 21 September with a programme of instrumental music and the cantata Apollo & Dafne, all by Händel.
(19.09.2010 – 21.09.2010)
- 1.2. Preparation for the performances of the baroque opera Acis & Galatea by Händel, in collaboration with the singing department of the North West University in Potchefstroom.
(23.09.2010 – 27.09.2010)
- 1.3. Involvement in master classes in historical performance practice at the premises of the Dome Arts Retreat, Vredefort Dome World Heritage Site. Two performances of Acis & Galatea (29 September and 30 September) at the Aardklop Arts Festival, preparation and performance of the programme Concerto delle Donne with two cantatas of Händel (1 October), preparation and performance of the programme Parlando Furioso with new instrumental music and the cantata Apollo & Dafne (2 October) at the Aardklop Arts Festival.
(28.09.2010 – 2.10.2010)
- 1.4. Performances of the opera Acis & Galatea in Bloemfontein, Johannesburg and Pretoria on 3, 4 and 6 October.
(3.10.2010 – 6.10.2010)
- 1.5. Performances of a chamber music programme in Pretoria and Johannesburg on 9 and 10 October.
(9.10.2010 – 10.10.2010).

2. Report of Antoinette Lohmann on the activities of Furor Musicus

Verslag tournee Furor Musicus naar Zuid-Afrika, 18-9-2010 t/m 10-10-2010

Furor Musicus:

viool: Antoinette Lohmann, Frances Thé	altviool: Timon Wapenaer (21-9, 2-10)
cello: Sarah Walder, Hans Huyssen (v.a. 7-10)	bas: Jan Hollestelle
hobo: Diego Nadra, Marisa Schmidt	fagot: Gerhard Benadé
klavecimbel: John Coulter	

Omdat het eerste concert al op 21-9 plaatsvindt, ik pas op 19-9 kan vertrekken en we nogal veel verschillende programma's voor te bereiden hebben, repeteren we begin september al 4 dagen in Nederland. John Coulter, de Afrikaanse klavecijnist, komt over naar Nederland. Hij heeft in Den Haag gestudeerd, wil in NL bibliotheken bezoeken voor zijn PhD. We mogen voor een fles wijn en een cd van Furor Musicus repeteren in de werkplaats van klavecimbelbouwers Joop Klinkhamer en Ton Amir.

19-9: dagvlucht naar Johannesburg, overnachting op Deelfontein/Ars Dome Retreat

20-9: met de auto naar Bloemfontein. Repetities met de Afrikaanse musici; de zangers Linda van Coppenhagen en Jacco Klopper, en Timon Wapenaer, de altist, die ik eerder had ontmoet als docent toen ik een jeugdorkest coachte in Johannesburg en Gerhard Benadé, de fagottist, en tevens degene die, samen met Hans Huyssen en John Coulter, verantwoordelijk is voor het begin van de "oude muziekbeweging" in Zuid-Afrika.

21-9: Een mooi concert in Bloemfontein. Historische uitvoeringspraktijk is ook voor het publiek vrij nieuw, maar iedereen reageert altijd enthousiast. 's Nachts nog terug naar Deelfontein zodat we tenminste 1 dag geen "verplichtingen" hebben. Op 2-10 hebben wij dit programma herhaald in Potch.

22-9: Studeren, en we repeteren stiekem toch, want de repetities in Nederland liggen al 2 weken achter ons, en bovendien was Gerhard daar niet bij.

23-9: En wat zijn we blij dat we nog gerepeteerd hebben...!!! Op de avond van de 23e hebben we de 1e repetitie met de

gehele cast voor de opera, Acis & Galathea. Meteen een doorloop, om te kijken waar we staan. De zangers blijken geweldig voorbereid, we zijn allemaal ontroerd.. De eerste opera in Zuid-Afrika op historische instrumenten ooit, de cast bestaat voor een groot deel uit zwarte zangers, en wat zingen ze fantastisch, wat zijn ze enthousiast, wat zijn ze blij dat wij er zijn! En wij dat wij er bij mogen zijn.. De zangers hebben allemaal fantastische, ongekleurde stemmen, komen bijna allemaal uit een zangcultuur, anders dan de onze, en alhoewel we ons best even afgevraagd hebben waarom wij in godsnaam zouden gaan vertellen hoe wij vinden dat het moet; hun enthousiasme en leergierigheid doen iedere twijfel als Nederlandse sneeuw voor de Afrikaanse zon verdwijnen. De ongekleurdeheid van de stemmen... ik vermoed dat dat wel eens historischer zou kunnen zijn dan het gecultiveerde stemgebruik in Europa. Erg leerzaam voor ons!

De samenwerking met Kobie van Rensburg, de regisseur (van Afrikaanse origine, maar thans woonachtig te Berlijn) is prettig. We vullen elkaar hier en daar een beetje aan, maar bijna alles gaat vanzelf. Hij is ook een bekende tenor, heeft ism de zangdocente in Potchefstroom, Mandy De Villiers -Schutte, de zangers ook geweldig gecoacht. Het decor bestaat vnl. uit een wit achterdoek waarop beelden worden geprojecteerd, een geniale oplossing in geval van weinig geld en in geval van locaties met weinig theatervoorzieningen.

Tot aan de première op 28-9 reizen we iedere dag naar Potch, een prachtig rit door de Vrededorp Koepel. Geen file, bijna geen verkeer, alleen de koeien van de buurman die af en toe midden op het pad liggen, rode aarde, apies, zon, stof vogeltjes, bijen ...

Alle voorstellingen lopen fantastisch, het valt alleen op dat het publiek, ondanks het feit dat de cast grotendeels "zwart" is (een onderscheid dat wij hier niet maken en ook niet willen maken, maar dat in dit geval toch relevant is), 100% blank is. Het blijkt dat het voor de meeste zwarten niet te betalen is. We besluiten dan ook om op een voorstellingsloze dag een extra voorstelling te geven in Ikageng, een township in de buurt van Potch. Het wordt een van de leukste voorstellingen, het publiek reageert erg enthousiast en met veel geluiden die je bij ons nooit hoort ;). Ook de voorstelling op een school, (St. John's) is speciaal, de jongere generatie is toch ons toekomstig publiek, en onder hen wellicht ook toekomstige collega's!

Tussendoor vindt op Deelfontein ook nog een cursus plaats, we hebben het er dus maar druk mee. Alle kandidaten ken ik al van vorige cursussen, er zit dus ontwikkeling en voortgang in!

Voor 1-10 bereidden we nog een ander Händel-programma voor, het Concerto delle Donne, dit maal met 3 zangeressen, Linda van Coppenhagen, Lente Louw en Elsabé Louw (die tevens de rol van Galatea vertolkte in de opera). Ook dit programma werd door Kobie van Rensburg begeleid. Het publiek reageerde wederom enthousiast.

Op 6 oktober speelden we de laatste voorstelling, iedereen was bedroefd.. Maar de prettige samenwerking, de fantastische zangers en het succes maakten dat wij onmiddellijk hebben besproken komend jaar iets vergelijkbaars te willen opzetten, maar dan vermoedelijk en geënceneerd Oratorium van Händel (Saul). we kijken niet alleen terug op een aantal fantastische voorstellingen met bijzondere zangers, maar ook op fantastische contact en culturele uitwisseling tijdens uren durende busreizen.

De hoboïsten en Sarah vliegen op 7-10 terug naar Nederland, de strijkers blijven, aangevuld met de Afrikaanse barokcellist Hans Huysen. We spelen nog 2 instrumentale concerten in Johannesburg en Pretoria, dit keer met 17e eeuwse repertoire, iets wat het Zuid-Afrikaanse publiek al helemaal niet dagelijks te horen krijgt. De vrije stijl slaat altijd erg aan in Zuid-Afrika, men is verrast dat zg. klassieke muziek een heel andere kant blijkt te herbergen. Bij deze instrumentale concerten is er ook gelegenheid het publiek een en ander uit te leggen over onze benadering, ik leg met name uit dat retoriek aan de basis van barokmuziek ligt, dat de componist ons voorzien heeft van gereedschappen die bij het publiek emoties los moeten maken, leg uit welke dat zijn, geef wat voorbeelden van de werking daarvan en wat onze taak al uitvoerders daarin is, en iedere keer blijkt dat voor het publiek een enorme eye-opener te zijn.

En dan is het helaas echt afgelopen.. Op 10-10 's ochtends nog een concert in Johannesburg, en dan vliegen we 's nachts alweer terug.. Gelukkig vlieg ik op 25-10 alweer naar Kaapstad, voor nog een paar concerten (Franschhoek (la Motte) en Kaapstad, en een paar cursusedagen in Stellenbosch en Kaapstad.

Op 22-11 vloog ik nogmaals naar Johannesburg om op uitnodiging van Muziekcentrum Nederland de expertmeeting "towards a more sustainable collaboration SA-NL", bij te wonen en daar met mijn Afrikaanse collega twee presentaties te geven; een over wat we gedaan hebben, en een over onze toekomstplannen. Die zijn veelomvattend; hoofdpunten zijn dat wij onder de vlag van een forum, Early Music Forum Africa (EMFA), een centrum voor historische uitvoeringspraktijk willen beginnen (de Universiteit van Bloemfontein is geïnteresseerd!) en daarnaast een ensemble, om gelegenheid te bieden ervaring op te doen aan de studenten, zowel de toekomstige als degenen die wij reeds les hebben gegeven in de afgelopen jaren. Het zal het eerste barokorkest van Zuid-Afrika worden. Over al deze plannen hebben wij een apart verslag gemaakt.

Antoinette Lohmann, Amsterdam, 30-11-2010

3. Feedback of participants

The instrumentalists joining forces with Furor Musicus were:

John Reid Coulter (Harpsichord)

Hans Huyssen (Baroque cello, for the last two instrumental concerts)

Gerhard Benade (Baroque bassoon)

Timon Wapenaar (Viola)

The following vocal solists were involved:

Elsabe Louw (Soprano, Acis & Galatea and Concerto delle Donne)

Sandile Mabaso (Tenor, Acis & Galatea)

Tshepo Ramongalo (Tenor, Acis & Galatea)

Kamohelo Tsotetsi (Bass, Acis & Galatea)

Jaco Klopper (Baritone, Apollo & Dafne)

Linda van Coppenhagen (Soprano, Apollo & Dafne and Concerto delle Donne)

Lente Louw (Soprano, Concerto delle Donne)

Only two instrumentalists (Tanya Spiller and Elmarie van der Vyfer) received master classes. Our experience is that the master classes are not well supported, even though many musicians are interested. The reason for this is the full programmes of many musicians, making it difficult to attend master classes that require absence from their homes and jobs for a full week. However, through the many concerts and rehearsals, the musicians of the ensemble could interact well with all the participants, and we have decided that it is a much more promising strategy to invite musicians to participate in joint (paid) concerts than to present master classes. Thus, the tuition will continue, but will be packaged differently. (See the planned Early Music Ensemble below.)

Below are the reactions of some of some of the some of the South African collaborators in the projects.

Tshepo Lefty Ramongalo It was really an honour to do a project with you and Furor musicus Antoinette. You gave us an opportunity which would still remain a dream if you guys had not come to South Africa. I can never express how much we learned not only in terms of music making but inter cultural relationships as well. Thank you for being our role models.

Linda van Coppenhagen Antoinette, thanks for the message! And I am enthusiastic to support & be involved wherever I can be! It was such a marvellous delight to sing with you & Furor Musicus... The only thing I regret is that we couldn't do more! Please keep me updated about all the plans. Lots of love & great respect to you.

Elmarie Van Der Vyfer I am writing to you after my experience of two concerts presented in South Africa by Furor Musicus Ensemble. Last year I was part of the courses that was presented here by Antoinette Lohmann (as a violist), and will do so again next year. I found the concert of Acis and Galatea a wonderful, fresh experience that left me with a desire to be quiet afterwards, just to digest all the aspects that I experienced. Firstly, the quality of the ensemble was outstanding. As an instrumentalist, that always is where I concentrate first. Antoinette Lohmann's leading of the production is solid, professional, and she is clearly a master of the genre. The musical approach to the music, and how they manage to move the audience emotionally through the proper execution of the Baroque techniques, was of the highest order. In the twentieth century, we are bombarded with sweeping emotional music, huge symphony orchestras, high notes played with intense vibrato and bowhair that breaks because of energetic playing, and yet, here this ensemble come - very few players, gut strings, delicate bows, and you are hanging on every note and inflection.... and you find yourself with hair standing on end in sections, or shivers down your spine. The simplicity of the little recorder....yet the most powerful tool to display the innocence of a time long gone....something that we in the hurried twentieth century has long forgotten. I found catching myself thinking (also in the instrumental concert), that humanity has actually developed backwards - this music of the Baroque reflects an honesty and naivety, yet strength, that we don't even realize we have sadly lost.

As far as the singers go, I was so proud of my fellow young South Africans, and, although politically maybe not correct, my fellow young BLACK South Africans. As a musician, teacher and human, I rejoice in every young person in this country that discovers their musical talents. And of that, there are sooooo much here. I teach many of them myself. They loved the production, and everybody around me in the audience commented on the outstanding quality of the choir. I am so excited for the future of music in this country, and how the world can be enriched by what will come of this. These young people must get every opportunity they can get to be taught, developed, and most of all, to get the opportunity to perform.

I would love to see the Early Music Music Africa, in collaboration with Furor music ensemble, go from strength to

strength in South Africa. A lot can still be done to bring this music to wider audiences, students, singers and instrumentalists. But, from a small beginning now, with perseverance and repetition, we can reach a "tipping point" where this music can make a wonderful cultural contribution to our Society.
Thank you for helping to make this possible.

Elmarie Van Der Vyver Ilse Myburgh is een van die onderwyseresse by St Johns in Johannesburg, waar julle opgetree het, en sy het die woorde aan my geskryf. Lekker om te hoor, en dalk kan jy dit ook gebruik vir jou fonds-aansoeke?
" Hulle het laasweek by my skool kom speel; absoluut finominaal...!!! Daar is deesdae 'n te kort aan goeie uitvoerders wat hier gade slaan, maar 'n juweel soos Furor Musicus het in my skoot kom val; mens voel dan tog 'n tikkie nader aan ons Europese wortels. Lekker luister!!! "

Lente Louw Dear Antoinette It was a joy and tremendous privilege to perform our Concerto delle Donne with you and Furor Musicus. You are such an inspiration to me personally and just to watch and listen to you and your group playing has taught me a great deal about the music that I am fast becoming addicted to. Hearing period instruments played live is a rarity in South Africa, and to hear them played like you do was magnificent and lifted all of us to a different level. I sincerely hope we get to work together again soon, it meant the world to all of us. Love and respect, Lente

Tanya Spiller Dear Antoinette, Going to the Acis and Galatea concerts, listening to your rehearsals for Concerto Delle Donne, and then listening to Furor Musicus has been a high light for me this year. I wish that I could go to all of them again. Your music was so inspiring and the way that you understand the music is so refreshing - it just feels right. I love the sound of your ensemble - it is accessible - not pretentious. I especially appreciated your generous teaching during the master class programme. I have started teaching my own students(I teach 30+ kids ages 4 to 16) some of the sound producing tips that I learnt from you - and even after they have only had 1 or 2 lessons they are sounding better. I love your approach to the performance of a piece and then how to deliver that. I have never been exposed to those sort of ideas before. I hope that we can meet for more master classes soon. The more time that you spend in South Africa the better for all of us.

4. Press coverage

The eleven concerts given between 19 September and 10 October were well attended and received a positive echo in the local press. (See the attached newspaper clippings). Especially the ad hoc concert which was scheduled at short notice in Ikageng, the black township of Potchefstroom, was very well received.

5. Report on the allocation of funds from the Netherlands Embassy

The following expenses were covered by the funds provided by the Netherlands Embassy, as provided for in the contract.

Daily allowance Furor Musicus (21 days x 6 persons x R150)	18 900,00
Transport for opera cast and set (Bloemfontein, Johannesburg, Pretoria)	20 175,00
Transport for ensemble (From airport to Bloemfontein to Deelfontein)	6 000,00
Transport for ensemble (Between Deelfontein and NWU conservatory)	2 000,00
Transport for ensemble (Deelfontein to Pretoria and Johannesburg)	2 000,00
Honorarium for John Reid Coulter (corepetitor master classes)	1 000,00
Transport violone (Amsterdam – Johannesburg)	7 662,00
Accommodation for ensemble (21 days x 6 persons x R250)	31 500,00
Total	89 237,00

Comments

Allowances paid out to the musicians.

Invoice for bus transport attached.

Transport for ensemble from airport to Deelfontein and Bloemfontein with privately rented Quantum bus (R6000), no invoice available.

Further transport of ensemble with vehicles of Dome Arts Retreat.

Invoices of violone transport attached (R2970 + €300 + €174, last amount for transport from Schiphol airport communicated by bassist Jan Hollestelle).

6. Impact and outcomes of the project

For the third consecutive year, concerts and master classes in Historical Performance Practice were presented under the auspices of the Dome Arts Retreat, involving experts from Europe and South Africa. Building upon the successes of 2008 and 2009, this year's project encompassed several instrumental and vocal concerts, as well as the first full-scale stage production of an opera with period instruments in South African musical history.

These performances were enthusiastically received and certainly represent a milestone in the establishment of Early Music in the country. These activities offered performance opportunities to the few musicians active in the field in South Africa and provided sorely needed exposure to, and education of the general public, to come abreast with practice abroad. Due to the lack of support from most music departments and in the general concert sector, Early Music is still a fringe phenomenon in the country. That the project accounted for about 80% of activity in the field in 2010, gives an indication of its impact and importance.

Even more importantly, however, this project and its predecessors have acted as catalysts in the South African music scene. In the course of the collaboration, the various local musicians active in the field (Hans Huysen, Stellenbosch; John Reid Coulter, Bloemfontein; Gerhard Benade, Vredefort; as well as several more) have joined forces to found the Early Music Forum Africa, to further the aims of Historical Performance Practice not only in this country, but also in neighbouring African countries. In the process, strong ties with experts from the Netherlands, Germany and Austria have been made, ensuring that the development stays abreast with international practice. Furthermore, these activities have led to the integration of Historical Performance Practice into the curricula and to the establishment of an Institute for Performance Practice (also providing for indigenous music) at the University of the Free State Music Department, thereby providing the long overdue introduction of tuition in historical performance practice into the formal education sector.

During the course of the master classes and performances of the past three years, several local musicians have been identified and trained, and the time is now considered ripe to establish a South African baroque orchestra, to answer in the need for an ensemble playing on period instruments and to provide for performance opportunities for local musicians. This ensemble will be assisted and augmented by experts from abroad and will feature in several projects planned for 2011.

Apart from being the spearhead in establishing this new musical niche in the country, organising the geographically disparate forces active in the sector, and giving important impulses in the field of education, two further aspects regarding these projects bear emphasis. Firstly, to all involved, it is imperative that the quality of the performances be on a par with international practice, so as not to discredit the movement. This goal has been maintained throughout, as borne out by the enthusiastic reception by the audiences and the press. Secondly, these activities are by no means limited to a small elite group of musicians indulging in an esoteric pastime. As the 80% black cast of the opera testifies, Early Music has touched a very vital nerve in the community of young musicians in the country and has the potential of unfolding a scope of influence equalling and surpassing that of other projects.

It would be no exaggeration to assert that the performances and master classes undertaken in this field during the past three years have succeeded in firmly establishing Early Music and have made a very visible impact on the musical life in both the educational and performance sectors throughout the country. Each year, starting in 2008, has seen an increase in the scope and the number of the productions. This upward trend will continue. For 2011, already several projects are planned, including a baroque opera, a stage production of a Händel oratorio, and an Early Music Festival with 6 concerts at the KKNK. Early Music in South Africa, decisively supported with funds from the Netherlands, is experiencing an exciting growth toward becoming an important force within the music establishment in the country.